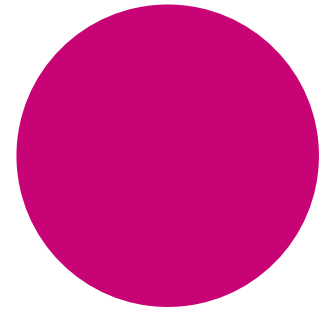

**FÖRENINGEN FÖR SJKSKÖTERSKOR INOM GASTROENTEROLOGI
I SVERIGE (FSGS) OCH SVENSK SJKSKÖTERSKEFÖRENING**

KOMPETENSBEKRIVNING

**KOMPETENSBEKRIVNING FÖR SJKSKÖTERSKA
MED SPECIALISERING INOM
GASTROENTEROLOGI OCH HEPATOLOGI**

INNEHÅLL

- 3 Bakgrund**
- 4 Syfte**
- 5 Kärnkompetenser**
- 5 Arbetsgrupp och arbetsprocess**
- 6 Personcentrerad vård**
- 7 Samverkan i team**
- 7 Evidensbaserad vård**
- 8 Förbättringskunskap**
- 9 Säker vård**
- 10 Informatik**

BAKGRUND

Föreningen för Sjuksköterskor inom Gastroenterologi i Sverige (FSGS)

bildades 2009. Det är en ideell, professionell sammanslutning av sjuksköterskor med intresse för gastroenterologi och hepatologi. FSGS verkar för att patienter med gastroenterologisk och hepatologisk sjukdom ska få en säker vård med hög kvalitet. FSGS främjar forskning, utveckling och utbildning inom specialiteten, samt arbetar för att samarbetet mellan sjuksköterskor utvecklas såväl nationellt som internationellt.

Vården förändras ständigt och för att kunna ge rätt behandling och en god omvårdnad på avancerad nivå krävs hög kompetens hos sjuksköterskor inom gastroenterologi och hepatologi. Det etiska förhållningssättet är betydelsefullt då patienten befinner sig i en utsatt situation. Sjuksköterskornas arbete utgår från International Council of Nurses (ICN) etiska kod för sjuksköterskor.

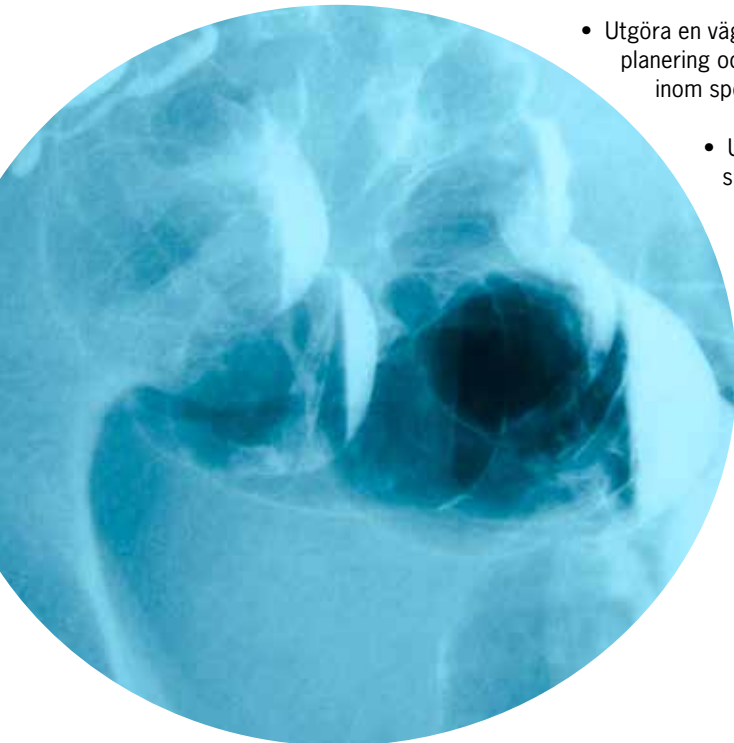
Svensk sjuksköterskeförening har översatt och reviderat ICN's etiska kod senast år 2014. Denna sammanfattar riktlinjerna för professionens etik och är indelad i fyra huvudområden: sjuksköterskan och allmänheten, sjuksköterskan och yrkesutövningen, sjuksköterskan och professionen samt sjuksköterskan och medarbetare. FSGS anser att det är viktigt med ett dokument som skildrar den unika kompetens på avancerad nivå som krävs för att arbeta inom gastroenterologi och hepatologi.

SYFTE

Att på nationell nivå tydliggöra kompetensen och den professionella rollen för sjuksköterskor inom gastroenterologi och hepatologi för att möjliggöra att säker vård med hög kvalitet ges till patienter med gastroenterologiska samt hepatologiska sjukdomar och tillstånd.

Mål

- Säkerställa den kompetens som behövs för att ge patienter en god och säker vård
- Utgöra en vägledning för landets lärosäten för utformning, planering och genomförande av utbildning inom specialiteten
- Utgöra vägledning för arbetsgivare för att säkerställa den kompetens som behövs för en god vård inom gastroenterologisk och hepatologisk verksamhet
- Tydliggöra det ansvar som sjuksköterskan inom gastroenterologi och hepatologi har inom omvårdnadsutveckling

KÄRNKOMPETENSER

För att hälso- och sjukvården ska klara sitt uppdrag måste planering och utförande av vård byggas upp så att den tar hänsyn till de behov och önskemål som enskilda patienter och närstående har.

Sex stycken kärnkompetenser identifierades genom kartläggningsstudier i USA i syfte att finna orsaker till återkommande avvikelser i vården. Kärnkompetenserna är *personcentrerad vård, samverkan i team, evidensbaserad vård, förbättringskunskap, säker vård och informatik*. Utifrån dessa kärnkompetenser arbetar sjuksköterskan inom gastroenterologi och hepatologi på avancerad nivå för att utföra, analysera, reflektera samt utvärdera, leda och utveckla arbetet.

ARBETSGRUPP OCH ARBETSPROCESS

Arbetsgruppen har bestått av:

Gisela Ringström, leg sjuksköterska, med dr (Göteborg)

Helena Lindgren, leg sjuksköterska (Göteborg)

Marie Andersson, leg sjuksköterska (Borås)

Sophie Vrang, leg sjuksköterska, master med huvudområdet kvalitetsförbättring och ledarskap inom hälsa och välfärd (Stockholm)

Susanna Jäghult, leg sjuksköterska, med dr (Stockholm)

Arbetet har skett i samarbete med Svensk sjuksköterskeförening. Dokumentet är granskat av en referensgrupp bestående av representanter från Svensk förening för Endoskopi och Gastroenterologi Personal (SEGP), Svensk Gastroenterologisk Förening (SGF), Endoskopiutskottet, sjuksköterskor och läkare från olika delar av Sverige, lektorer från Göteborgs universitet samt Karolinska Institutet.

Dokumentet är slutligen godkänt av styrelsen i FSGS samt representanter från Svensk sjuksköterskeförening.

PERSONCENTRERAD VÅRD

Personcentrerad vård (PCV) utgår från patientens upplevelse av situationen och dennes förutsättningar, resurser och hinder. PCV innebär att patient/närstående blir en aktiv och delaktig partner med vårdpersonalen där utgångspunkten är patientens berättelse om upplevelsen av sitt tillstånd. Alla beslut angående vård, behandling och rehabilitering tas i samråd och en personlig, individuell vårdplan upprättas gemensamt.

Sjuksköterskan inom gastroenterologi och hepatologi ska kunna:

Omvårdnad:

- identifiera, åtgärda samt ansvara för komplex omvårdnad av patientens fysiska, emotionella, existentiella och sociala behov vid olika gastroenterologiska och hepatologiska sjukdomar och tillstånd
- ge stöd till patient och närstående utifrån den psykiska påverkan och oro som kroniska sjukdomstillstånd kan medföra med påverkan på hälsorelaterad livskvalitet (HRQOL)
- genomföra delarna som utgör grunderna för personcentrerad vård (partnerskapet, patientberättelsen, dokumentation) hos patienter med gastroenterologiska och hepatologiska sjukdomar och tillstånd

- identifiera och bemöta patientens upplevelse av gastroenterologiska och hepatologiska sjukdomstillstånd och vanliga undersökningar/behandlingar
- självständigt följa upp medicinsk behandling samt ge information till patient/närstående

Forskning och utveckling:

- delta i forskning och utveckling i syfte att utveckla en personcentrerad vård till patienter med gastroenterologiska och hepatologiska sjukdomar och tillstånd

Professionell utveckling:

- utveckla det professionella förhållningssättet i det personcentrerade arbetet till patienter med gastroenterologiska och hepatologiska sjukdomar och tillstånd

Ledarskap:

- ansvara för att patienter med gastroenterologiska och hepatologiska sjukdomar och tillstånd erhåller en personcentrerad vård
- ansvara för att det sker handledning samt själv handleda studenter och nya kollegor inom specialiteten

SAMVERKAN I TEAM

Samverkan i team handlar om multiprofessionella processer där samspel i team och mellan kunskapsområden leder till god och säker vård. Patient och närstående är en del av teamet.

Sjuksköterskan inom gastroenterologi och hepatologi ska kunna:

Omvårdnad:

- identifiera och värdera patientens och närståendes kunskap och erfarenhet
- ansvara för att delta i och initiera till interprofessionell samverkan där till exempel läkare, dietist, kurator samt patient deltar

Forskning och utveckling:

- delta i samt följa forskning och utveckling inom området interprofessionell samverkan

Professionell utveckling:

- utveckla förmågan att analysera omvårdnaden i relation till övriga områden i teamet
- utveckla arbetet med att få patienten till en naturlig resurs i teamet

Ledarskap:

- identifiera, initiera och samordna samverkan i team för att tillgodose patientens individuella behov

EVIDENSBASERAD VÅRD

Evidensbaserad vård innebär en medveten och systematisk användning av bästa tillgängliga kunskap som integreras med klinisk erfarenhet och vårdtagarens behov och vilja. Utmaningen ligger i att hantera en stor mängd föränderlig information, främst vetenskaplig, och att systematiskt tillämpa den i det dagliga arbetet.

Sjuksköterskan inom gastroenterologi och hepatologi ska kunna:

Omvårdnad:

- ge vård utifrån ett evidensbaserat arbetssätt till patienter med gastroenterologiska och hepatologiska sjukdomar och tillstånd
- arbeta utifrån nationella och internationella riktlinjer gällande gastroenterologiska och hepatologiska sjukdomar och tillstånd
- identifiera komplikationer vid gastroenterologiska och hepatologiska sjukdomar och tillstånd
- indikationer för respektive endoskopisk, röntgenologisk undersökning/behandling etcetera
- förstå nutritionens betydelse – kunna räkna ut energibehov, ordinera åtgärder, sätta mål, följa mål samt utvärdera insatta åtgärder
- identifiera livsstilsfaktorer som kan påverka negativt hos patient med gastroenterologiska och hepatologiska sjukdomar och tillstånd och kunna arbeta preventivt för att påverka detta
- identifiera och bekräfta fatigue hos patienter med gastroenterologiska och hepatologiska sjukdomar och tillstånd
- identifiera, bekräfta och erbjuda behandling och stöd till patienter med gastroenterologiska och hepatologiska sjukdomstillstånd och smärta
- identifiera och stötta patienter med gastroenterologiska och hepatologiska sjukdomar och tillstånd kring problem angående sexualitet samt vid behov kunna remittera till lämplig vårdgivare
- assistera vid aktuella undersökningar och behandlingar

FÖRBÄTTRINGSKUNSKAP

Forskning och utveckling:

- systematiskt söka litteratur samt sammanställa, kritiskt granska, tillämpa och utvärdera forskningsresultat
- använda evidens för att kunna formulera riktlinjer, vårdprogram och kvalitetsindikatorer för patienter med gastroenterologiska och hepatologiska sjukdomar och tillstånd
- utveckla och implementera evidensbaserade riktlinjer, vårdprogram och kvalitetsindikatorer

Professionell utveckling:

- utveckla ett evidensbaserat förhållningssätt genom egen kompetensutveckling
- följa kunskapsutvecklingen inom specialiteten omvårdnad av patienter med gastroenterologiska och hepatologiska sjukdomar och tillstånd
- delta i klinisk forskning

Ledarskap:

- ansvara för att evidensbaserad omvårdnad tillämpas för att säkerställa att patienter med gastroenterologisk och hepatologisk sjukdom får omvårdnad enligt beprövad vetenskap

Vårdens resultat ska följas och utvärderas. Förbättringskunskap är en grund för vårdens utveckling och för att nå goda resultat. Genom att regelbundet mäta, följa upp och öppet redovisa resultat och utveckling kan säkerhet och kvalitet i verksamheten förbättras. Det är nödvändigt med kvalitetsindikatorer som speglar vårdens alla kunskapsområden.

Sjuksköterskan inom gastroenterologi och hepatologi ska kunna:

Omvårdnad:

- initiera och genomföra förbättrings- och kvalitetsutveckling inom specialiteten
- identifiera och åtgärda kunskapsbrister i omvårdnad av patienter med gastroenterologiska och hepatologiska sjukdomar och tillstånd

Forskning och utveckling:

- delta i forskning och utveckling för att utvärdera vården som ges till patienter med gastroenterologiska och hepatologiska sjukdomar och tillstånd
- delta i, initiera och utveckla registrering i befintliga nationella kvalitetsregister

Professionell utveckling:

- initiera, designa och utvärdera systematiskt förbättrings- och kvalitetsarbete relaterat till omvårdnad av patienter med gastroenterologiska och hepatologiska sjukdomar och tillstånd

Ledarskap:

- arbeta för att förbättringsarbete och kvalitetsutveckling bedrivs på den egna enheten

SÄKER VÅRD

Vården är ett komplext system med hög risknivå. Fokus måste riktas mot att minimera riskerna för vårdtagare och yrkesutövare genom ett systematiskt proaktivt kvalitets- och säkerhetsarbete.

Sjuksköterskan inom gastroenterologi och hepatologi ska kunna:

Omvårdnad:

- hantera, administrera och utvärdera läkemedel som används vid gastroenterologiska och hepatologiska sjukdomar och tillstånd
- initiera till avvikelserapportering relaterat till gastroenterologisk vård för att bidra till en säker vård och ett kontinuerligt lärande för att kunna förbättra den
- arbeta patientsäkert och identifiera faktorer av betydelse för en patientsäker vård till patienter med gastroenterologiska och hepatologiska sjukdomar och tillstånd

Forskning och utveckling:

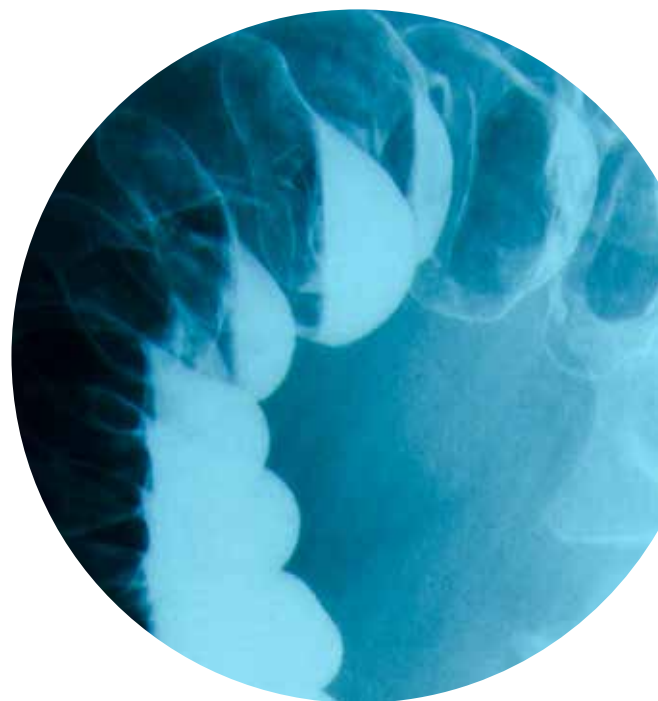
- utveckla en god arbetsmiljö samt patientsäkerhet i samverkan med andra professioner

Professionell utveckling:

- hantera rengöringsprocessen av den medicinskekniska utrustningen efter endoskopi samt arbeta enligt strålskydds-föreskrifter vid endoskopi
- använda befintlig teknisk apparatur och kunna värdera dess funktioner och vid behov kunna felsöka utrustning
- inhämta kunskap för att identifiera, bedöma och åtgärda symtom hos patienter med gastroenterologiska och hepatologiska sjukdomar och tillstånd

Ledarskap:

- ansvara för att omvårdnaden till patienter med gastroenterologiska och hepatologiska sjukdomar och tillstånd sker med god kvalitet samt hög säkerhet
- förebygga att patienter med gastroenterologiska och hepatologiska sjukdomar och tillstånd inte drabbas av vårdskador
- initiera till ett patientsäkert arbetssätt med en kultur där medarbetare arbetar aktivt med avvikelserapportering

INFORMATIK

Tillämpad vårdinformatik är en strategisk uppgift i vårdens processer dels för att kommunicera, hantera kunskap, lära av misstag samt som stöd vid beslut om vårdinsatser.

Sjuksköterskan inom gastroenterologi och hepatologi ska kunna:

Omvårdnad:

- utifrån patientens sjukdomstillstånd anpassa information om hälsohinder samt stödja hälsoresurser för att bibehålla/ förbättra patientens subjektiva uppfattning av välbefinnande
- använda olika pedagogiska metoder för undervisning och lärande
- utifrån mottagarens behov och förutsättningar kunna utforma och framföra information och budskap
- ha god kunskap om vanliga gastroenterologiska och hepatologiska undersökningar och behandlingar för att kunna ge patient och närstående information om förberedelser, undersökning samt eventuella efterkontroller

Forskning och utveckling:

- delta i samt initiera utveckling av informationsmaterial samt informationskanaler till patienter med gastroenterologiska och hepatologiska sjukdomar och tillstånd

Professionell utveckling:

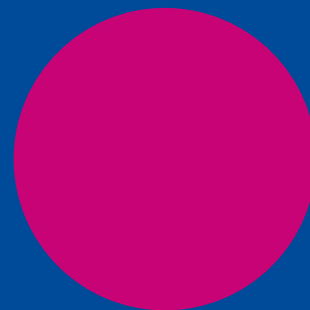
- utveckla den egna förmågan inom samtalsmetodik samt användande av digital teknik

Ledarskap:

- initiera till och ansvara för att adekvat informationsteknik används

**FÖRENINGEN FÖR SJUKSKÖTERSKOR
INOM GASTROENTEROLOGI I SVERIGE (FSGS)
OCH SVENSK SJUKSKÖTERSKEFÖRENING**

KOMPETENSBEKRIVNING

FÖR SJUKSKÖTERSKOR INOM GASTROENTEROLOGI I SVERIGE (FSGS)

Föreningen för Sjuksköterskor
inom Gastroenterologi i Sverige (FSGS)
www.fsgs.se

Svensk sjuksköterskeförening
Baldersgatan 1
114 27 Stockholm
Tfn: 08-412 24 00
Hemsida: www.swenurse.se